

The Geopolitical Role of Eastern Europe in the New Balance of Power

UDC 327(4-11):327.5

DOI: <https://doi.org/10.15421/1726102>**Shtelmashenko Anastasia**Ph.D., Assoc. Prof. <https://orcid.org/0000-0002-7998-3729>, shtelmashenko_ad@knu.ua*Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

Abstract.

Relevance. It has been determined that contemporary Eastern Europe can no longer be described merely as a peripheral part of Europe or as a transitional belt between the West and the post-Soviet space. Russia's full-scale war against Ukraine, the reassessment of NATO's eastern flank, and the growing influence of Poland, the Baltic states, Romania, and Ukraine in shaping security responses reveal a clear change in the region's functional status. Eastern Europe has become not an auxiliary, but a decisive component of Europe's emerging power architecture.

Purpose. The article aims to explain the geopolitical role of Eastern Europe in the new balance of power and to assess how the region is moving from being an object of great-power competition toward becoming a space with its own strategic weight.

Results. The research demonstrates that the growing significance of Eastern Europe is driven not only by the Russian-Ukrainian war, but also by broader transformations in Europe's security order. The article characterizes the shift from the logic of bufferhood to the logic of a strategic flank. It evaluates the impact of the war on the increased role of Eastern European states within NATO and the EU. It is shown that Europe's new balance of power increasingly depends not only on major powers, but also on the resilience, mobilisation capacity, and political initiative of Eastern European actors.

Conclusions. It is argued that Eastern Europe's geopolitical role lies not merely in holding the eastern frontier of the Euro-Atlantic space, but also in reshaping the meaning of European security itself. The region increasingly functions as the strategic core of Europe's eastern dimension, where collective deterrence is tested, regional agency is strengthened, and new practical models of response to long-term Russian pressure are developed.

Keywords: Eastern Europe, geopolitics, balance of power, NATO, EU, Ukraine, security

Геополітична роль Східної Європи у новому балансі сил

Штельмашенко Анастасія*Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Анотація

Актуальність. Визначено, що сучасна Східна Європа вже не може описуватися лише як периферійна частина європейського простору або транзитна зона між Заходом і пострадянським світом. Повномасштабна війна Росії проти України, переоцінка східного флангу НАТО, посилення ролі Польщі, країн Балтії, Румунії та України у виробленні безпекових рішень засвідчили зміну функціонального статусу регіону. Він став не допоміжним, а визначальним елементом нової архітектури сили в Європі.

Метою дослідження є розкриття геополітичної ролі Східної Європи в умовах формування нового балансу сил, а також визначення того, яким чином регіон переходить від статусу об'єкта великодержавного впливу до статусу простору з власною стратегічною вагою.

Результати. Встановлено, що зростання ролі Східної Європи пов'язане не тільки з російсько-українською війною, а й із глибшими змінами у європейському безпековому порядку. Охарактеризовано перехід регіону від логіки буферності до логіки стратегічного флангу. Оцінено вплив війни на посилення ролі східноєвропейських держав у межах НАТО та ЄС. Виявлено, що новий баланс сил у Європі дедалі більше залежить не лише від позицій традиційних великих держав, а й від стійкості, мобілізаційної здатності та політичної ініціативи акторів Східної Європи.

Висновки. Доведено, що геополітична роль Східної Європи полягає не тільки в утриманні східного рубежу євроатлантичного простору, а й у впливі на зміст самої європейської безпеки. Регіон дедалі виразніше виконує функцію стратегічного ядра східного виміру Європи, де перевіряється дієвість механізмів колективного стримування, формується нова регіональна суб'єктність і виробляються практичні моделі реагування на довготривалу загрозу з боку Росії.

Ключові слова: Східна Європа, геополітика, баланс сил, НАТО, ЄС, Україна, безпека

Вступ.

Питання про місце Східної Європи в сучасній системі міжнародних відносин набуло нового змісту в умовах руйнування попередніх уявлень про відносну стабільність європейського порядку. Те, що раніше описувалося переважно мовою транзиту, демократичної трансформації або розширення західних інституцій, сьогодні дедалі частіше потребує осмислення через категорії сили, стримування, стратегічної глибини, військової мобільності та регіональної стійкості. Російська агресія проти України вивела Східну Європу з позиції периферійного політичного простору та перетворила її на один із головних регіонів, де вирішується питання про межі європейської безпеки, достовірність союзницьких зобов'язань і здатність Заходу протистояти ревізійністським викликам (NATO, 2022; EEAS, 2024).

Актуальність статті зумовлена тим, що новий баланс сил у Європі формується не лише внаслідок дій традиційних великих держав, а й через зміцнення ролі регіонів, які раніше вважалися похідними від ширших геополітичних конструкцій. Східна Європа сьогодні є саме таким регіоном: вона не просто реагує на зовнішні імпульси, а дедалі більше впливає на темп, зміст і спрямування безпекових процесів у Європі. Це вимагає відмови від спрощених трактувань регіону як виключно буферного простору і потребує аналізу його нової стратегічної функції.

Метою статті є з'ясування геополітичної ролі Східної Європи у новому балансі сил та визначення чинників, які забезпечили її перехід від проміжного простору до одного з ключових вузлів сучасної європейської безпеки.

Аналіз попередніх публікацій. Проблематика визначення геополітичної ролі Східної Європи у сучасному балансі сил досліджувалася у працях таких авторів, як Г. Маккіндер (1904), А. Доусон і Р. Фоун (2001), С. Домарадський (2024), Т. Герман та А. Тюшка (2025), Н. Гельвіг (2023), Ж.-Ф. Кромбуа (2023), М. Капітоненко (2025), І. Кринична (2025), Б. Піскорська (2026), М. Сус (2025), Т. Сидорук, В. Павлюк та І. Тімейчук (2022) та ін

Якщо ж говорити про методологію, то у дослідженні використано системний аналіз, що дає змогу розглядати Східну Європу як частину ширшої євроатлантичної структури; порівняльний метод – для зіставлення позицій і ролей окремих держав регіону; історико-ретроспективний підхід – для простеження зміни функцій регіону після завершення холодної війни; а також геополітичний підхід, який дозволяє інтерпретувати вплив просторового положення на політичні й безпекові процеси.

Предмет дослідження осмислюється на перетині кількох підходів. Класичний геополітичний підхід акцентує увагу на розташуванні, комунікаціях і стратегічній глибині. Неокласичний підхід дозволяє

враховувати роль внутрішньополітичних чинників, стратегічної культури та рішень еліт. Інституційний підхід пояснює, яким чином членство в НАТО та ЄС або прагнення до нього впливають на регіональну вагу держав. Критичний підхід, своєю чергою, допомагає побачити, що сама «Східна Європа» є не лише географічною, а й політично сконструйованою категорією, значення якої змінюється залежно від контексту (Dawson & Fawn, 2001; Domaradzki, 2024).

Результати дослідження.

У сучасному науковому й політичному дискурсі Східна Європа дедалі менше сприймається як сукупність посткомуністичних держав із подібним минулим і дедалі більше – як окремий стратегічний простір, у якому концентруються головні безпекові лінії сучасної Європи. Такий зсув пов'язаний не лише з війною проти України, а й із глибшою зміною способу, у який Захід оцінює загрози, регіональні вразливості та значення східноєвропейського поясу для довгострокової стабільності континенту.

На відміну від попередніх періодів, коли Східна Європа часто поставала як об'єкт політики розширення або як регіон, що має «наздогнати» інституційне ядро Заходу, нині вона дедалі виразніше набуває функції регіону, без якого саме це ядро не може зберігати стійкість. Отже, йдеться не про периферію в традиційному сенсі, а про простір, який визначає умови функціонування ширшої системи безпеки.

У цьому контексті доцільно говорити про Східну Європу як про геополітичну категорію нового типу. Її особливість полягає в тому, що регіон поєднує кілька функцій одночасно: він є лінією стримування, коридором військової та економічної мобільності, ареалом змагання стратегічних наративів і середовищем, у якому виробляються практичні моделі довготривалої стійкості. Саме тому аналіз Східної Європи не може обмежуватися лише описом її розташування або історичної спадщини; потрібне осмислення її як активного чинника нового балансу сил (Domaradzki, 2024, p.7).

Однією з найпомітніших змін у сучасному статусі Східної Європи є те, що регіон поступово виходить за межі традиційної логіки буферності. Буферна зона зазвичай описує простір, який існує між двома центрами сили та сам по собі не визначає правил гри. Натомість стратегічний фланг є складовою цілісної оборонної архітектури: він повинен бути інтегрованим, ресурсно забезпеченим, політично пріоритетним і здатним до тривалої стійкості. Саме таким дедалі частіше бачать Східну Європу в межах сучасної євроатлантичної логіки.

Після 2022 року це переосмислення отримало інституційне закріплення. Ідеться не лише про збільшення військової присутності НАТО у східноєвропейських державах, а й про значно глибшу зміну – перехід від символічного запевнення у безпеці

до реальної адаптації оборонного планування, логістики, розміщення сил та координації союзників. Такий процес свідчить, що Східна Європа вже не сприймається як простір, де ризик має бути просто стриманий на відстані; навпаки, саме тут тепер формується практичний зміст колективної оборони (NATO, 2022, р.18).

Політичний наслідок цього зсуву не менш важливий, ніж військовий. Держави Східної Європи отримали більшу вагу не тому, що стали географічно ближчими до загрози, а тому, що їхній досвід, оцінки й застереження виявилися стратегічно точнішими за попередній західний консенсус. У результаті регіон перестає бути лише предметом дискусії між сильнішими акторами і дедалі частіше виступає одним із джерел політичного визначення загрози та способів реагування на неї.

Політика Європейського Союзу щодо Східної Європи тривалий час будувалася навколо нормативної логіки: реформування, зближення, умовності, підтримка інституційних змін. У цій моделі безпековий вимір хоча й був присутній, але не становив центральної осі політики. Російська повномасштабна війна проти України змінила цю пропорцію. Після 2022 року Східна Європа дедалі більше розглядається в ЄС не як зона поширення норм, а як простір прямої геополітичної відповідальності.

Зміна полягає не лише в риторичі. Вона проявляється в тому, що питання оборонної спроможності, військової допомоги, енергетичної безпеки, транспортних коридорів і політичної інтеграції України та Молдови стали частиною одного стратегічного порядку денного. Інакше кажучи, для ЄС Східна Європа перестала бути «зовнішнім колом» європейської політики. Вона дедалі виразніше включається в її внутрішню логіку виживання та довгострокової стабільності (Helwig, 2023; Crombois, 2023).

Це дає підстави стверджувати, що сучасна роль ЄС у регіоні є вже не просто трансформаційною, а геополітичною. Союз змушений діяти не лише як нормативний регулятор, а й як учасник стратегічного середовища, у якому відступ, вагання або надмірна повільність мають прямі наслідки для балансу сил на континенті.

Відповідно, Україна стала тим чинником, без якого сучасне переосмислення Східної Європи взагалі неможливе. Саме війна за Україну перетворила регіон із абстрактного «східного сусідства» на конкретний простір, де вирішується питання про допустимість силового перегляду порядку в Європі. У цьому сенсі Україна є не просто однією з держав регіону, а його осовим елементом: через неї змінюється стратегічне сприйняття всього східноєвропейського простору.

Український досвід показав, що проміжне геополітичне становище не обов'язково прирікає державу на пасивність. Навпаки, воно може стати джерелом прискореного політичного самовизначення,

якщо екзистенційна загроза змушує суспільство, інститути й еліти відмовитися від невизначеності як моделі виживання. Саме тому роль України в новому балансі сил полягає не тільки в обороні власної території. Вона полягає також у тому, що український спротив змусив НАТО, ЄС і держави регіону переглянути свої уявлення про стратегічний час, безпекові пріоритети та глибину східноєвропейської інтеграції (Karitonienko, 2025; Кринична, 2025).

У результаті Україна стала не периферійним винятком, а центральною ланкою нового східноєвропейського порядку безпеки. Саме через український кейс регіон почав сприйматися як зона не тимчасової нестабільності, а довготривалої стратегічної концентрації.

Слід зауважити, що новий баланс сил у Європі формується не лише на рівні великих держав чи наднаціональних інституцій, а й через зміцнення окремих підцентрів сили всередині самої Східної Європи. Одним із найпоказовіших прикладів є Польща, яка після 2022 року перетворилася на одного з головних політичних і логістичних вузлів підтримки України та на одного з найактивніших адвокатів жорсткішої політики стримування Росії. Її роль зросла не випадково: Варшава змогла поєднати власні безпекові інтереси з регіональними амбіціями та практичною здатністю діяти швидше за частину західноєвропейських партнерів (Sus, 2025).

Подібна логіка простежується й у країнах Балтії, які впродовж тривалого часу наполягали на серйозному ставленні до ревізійністської політики Москви. Після 2022 року їхня позиція з маргінальної для частини західних столиць перетворилася на одну з базових точок відліку в оцінці східної загрози. Не менш важливим став і Чорноморський вимір, де Румунія поступово посилює свою вагу як держава, пов'язана одночасно з південно-східним флангом НАТО, транспортними маршрутами, безпекою Чорного моря та підтримкою України.

Отже, Східна Європа дедалі менше схожа на однорідну периферію й дедалі більше – на складну систему взаємопов'язаних регіональних центрів, кожен із яких виконує власну стратегічну функцію. Саме ця багатовузлова структура і є однією з головних ознак нового балансу сил у регіоні.

Водночас, сучасний баланс сил у Східній Європі формується не лише через переміщення військ, оборонні плани чи формальні гарантії. Регіон став середовищем, у якому класичні геополітичні інструменти діють одночасно з некласичними механізмами тиску: енергетичним шантажем, інформаційною дезорієнтацією, кібератаками, маніпуляцією міграційними потоками, впливом на інфраструктурні вузли та політичною радикалізацією через зовнішні канали. Саме ця багатовимірність робить Східну Європу особливо важливою для розуміння сучасної геополітики.

У цьому сенсі регіон є не просто місцем конфлікту, а простором перевірки меж стійкості демократичних інституцій і союзницьких механізмів. Те, як держави Східної Європи реагують на поєднання військових і невійськових загроз, багато в чому визначає, якою буде безпекова модель Європи в майбутньому. Отже, геополітичне значення регіону полягає не тільки в його розташуванні, а й у тому, що саме тут з особливою чіткістю проявляється новий тип конфронтації, у якому територія, інститути, інфраструктура та свідомість населення стають взаємопов'язаними об'єктами впливу (Piskorska, 2026; Sydoruk et al., 2022).

Висновки.

Підсумовуючи результати дослідження, слід зазначити, що Східна Європа у сучасному балансі сил уже не може бути описана мовою другорядності. Її роль змінилася не тому, що регіон просто опинився ближче до війни, а тому, що саме через нього проходить лінія переосмислення всієї європейської безпеки. Якщо раніше стабільність на континенті часто пов'язували з механізмами економічної взаємозалежності, поступового розширення інституцій та очікуванням, що ревізійні ризики можна пом'якшити політичним менеджментом, то тепер Східна Європа продемонструвала межі такого підходу. Вона виявилася простором, у якому європейський порядок зіткнувся з необхідністю не тільки захищати свої норми, а й забезпечувати їх військово, політично та інфраструктурно.

Новизна цієї статті полягає у спробі розглянути Східну Європу не як територію чужого зіткнення, а як регіон, що сам дедалі активніше виробляє нові параметри сили. Такий підхід дозволяє відмовитися від надто спрощеного бачення, в якому Східна Європа постає лише буфером, периферією або полем боротьби між сильнішими центрами. Насправді ж сьогодні регіон виконує значно складнішу функцію: він одночасно є східним щитом Європи, лабораторією нової регіональної суб'єктності та майданчиком перевірки ефективності НАТО і ЄС в умовах довготривалої загрози.

Власна авторська позиція полягає в тому, що геополітична роль Східної Європи в найближчі роки не зменшуватиметься навіть за зміни інтенсивності воєнної фази російсько-українського конфлікту. Причина цього полягає в тому, що війна лише прискорила процеси, які визрівали раніше: зміщення стратегічної уваги на східний фланг, посилення ролі держав регіону у виробленні безпекових рішень, зростання ваги військової логістики, енергетичної стійкості та оборонно-промислового співробітництва. Іншими словами, Східна Європа перестає бути «проблемою, яку слід урегулювати», і дедалі виразніше стає «регіоном, без якого неможливо вибудувати новий порядок».

Особливе значення має те, що регіон формує не лише нову практику безпеки, а й нову політичну мову Європи. Досвід Польщі, країн Балтії, Румунії та особливо України засвідчує, що поняття стійкості, стримування, союзницької достовірності, мобілізаційної готовності та стратегічної глибини більше не є абстрактними теоретичними категоріями. Вони стали практичними принципами політичного виживання і водночас факторами регіонального впливу. У цьому сенсі Східна Європа вже не лише адаптується до нового балансу сил, а сама бере участь у його формуванні.

Перспективи подальших досліджень я вбачаю у чотирьох напрямках. Перший – аналіз внутрішньої диференціації Східної Європи, оскільки регіон не є однорідним ані за ресурсами, ані за стратегічною культурою, ані за здатністю до політичного лідерства. Другий – поглиблене вивчення Чорноморського виміру, який усе більше зрівнюється за значенням із балтійським. Третій – дослідження інфраструктурної та цифрової геополітики, що дедалі сильніше впливає на реальний розподіл сили. Четвертий – осмислення довготривалих наслідків посилення Східної Європи для внутрішньої архітектури ЄС і НАТО. Саме ці напрями дають змогу перейти від опису кризового моменту до теоретичного розуміння того, як східноєвропейський простір змінює майбутнє всієї Європи.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Гайдук, А. В. (2013). Проблеми законодавчого забезпечення медіації в Україні. *Часопис Академії адвокатури України*, 19 (2), 1–4. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaa_u_2013_2_9
- Голобородько, Д. В. (2022). Структура та види медіаційної діяльності. *Держава та регіони. Серія: Право*, 4 (78), 207–211. <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2022.4.31>
- Грень, Н. М. (2016). Проблемні аспекти правового регулювання статусу медіатора у процедурі присудової медіації: порівняльно-правовий аналіз. *Часопис Київського університету права*, 3, 52–55. http://kul.kiev.ua/images/chasop/2016_3/52.pdf
- Красіловська, З. (2015). Умови застосування медіації для врегулювання спорів із органами публічної влади: вітчизняний та зарубіжний аспекти. *Теорія та практика державного управління*, 4 (51), 200–207. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-4/doc/4/10.pdf>
- Липовська, Н. А., & Бородин, Є. Є. (2020). Інституційні засади застосування медіації в системі державного управління. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*, 2, 10–14. <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/71>
- Лисий, В. В., & Іваній, О. М. (2024). Теоретико-методологічні підстави дослідження медіації в публічному управлінні.

Центральноукраїнський вісник права та публічного управління, 4, 44–50. <https://lawjournal.in.ua/index.php/lawjournal/article/view/363>

- Лопатченко, І. М. (2019). Система медіації як важлива складова профілактики та вирішення конфліктів у взаємодії органів влади і громадськості. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*, 2, 232–241. <http://repositc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10240>
- Мазаракі, Н. А. (2018). Виконання угоди, укладеної за результатами медіації. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*, 1, 15–18. http://apnl.dnu.in.ua/1_2018/6.pdf
- Подковенко, Т., & Фігун, Н. (2017). Інститут медіації у механізмі вирішення правових спорів: основні ідеї та принципи. *Актуальні проблеми правознавства*, 3 (11), 36–40. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/24651>
- Примаков, К. (2025). Модель політичної медіації: поняття та класифікація. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 17 (2), 66–75. <https://doi.org/10.15421/352550>
- Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
- Яковлів, В. В. (2017). Присудова та позасудова медіація: основні ознаки. *Право: збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*, 26, 139–151. <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/1730>
- Ясиновський, І. Н. (2014). Характеристика моделей медіації в розвинутих країнах. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*, 4, 94–98. <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/13428>
- Beaumont, P. D., Wilhelmsen, J., & Gjerde, K. L. (2024). Reimagining NATO after Crimea: Defender of the rule-based order and truth? *Contemporary Security Policy*, 45(3), 396–425. <https://doi.org/10.1080/13523260.2024.2349393>
- Crombois, J. F. (2023). The Ukraine war and the future of the Eastern Partnership. *European View*, 22(1), 103–110. <https://doi.org/10.1177/17816858231158238>
- Dawson, A. H., & Fawn, R. (2001). The changing geopolitics of Eastern Europe: An introduction. *Geopolitics*, 6(1), 1–5. <https://doi.org/10.1080/14650040108407703>
- Domaradzki, S. (2024). Geopolitics in Eastern Europe. In *The Palgrave Handbook of Contemporary Geopolitics* (pp. 1–17). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-25399-7_25-2
- EEAS. (2024, March 19). *A Strategic Compass for Security and Defence*. European External Action Service.
- German, T., & Tyushka, A. (2025). Eastern Europe post-February 2022 – embracing geostrategic “in-betweenness” or bracing against it? *European Security*, 34(4), 692–702. <https://doi.org/10.1080/09662839.2025.2580241>

REFERENCES

- Beaumont, P. D., Wilhelmsen, J., & Gjerde, K. L. (2024). Reimagining NATO after Crimea: Defender of the rule-based order and truth? *Contemporary Security Policy*, 45(3), 396–425. <https://doi.org/10.1080/13523260.2024.2349393>
- Crombois, J. F. (2023). The Ukraine war and the future of the Eastern Partnership. *European View*, 22(1), 103–110. <https://doi.org/10.1177/17816858231158238>
- Dawson, A. H., & Fawn, R. (2001). The changing geopolitics of Eastern Europe: An introduction. *Geopolitics*, 6(1), 1–5. <https://doi.org/10.1080/14650040108407703>
- Domaradzki, S. (2024). Geopolitics in Eastern Europe. In *The Palgrave Handbook of Contemporary Geopolitics* (pp. 1–17). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-25399-7_25-2
- EEAS. (2024, March 19). *A Strategic Compass for Security and Defence*. European External Action Service.
- German, T., & Tyushka, A. (2025). Eastern Europe post-February 2022 – embracing geostrategic “in-betweenness” or bracing against it? *European Security*, 34(4), 692–702. <https://doi.org/10.1080/09662839.2025.2580241>
- Haiduk, A. V. (2013). Problemy zakonodavchoho zabezpechennia mediatsii v Ukraini [Problems of legislative support of mediation in Ukraine]. *Chasopys Akademii advokatury Ukrainy*, 19(2), 1–4. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaa_u_2013_2_9
- Holoborodko, D. V. (2022). Struktura ta vydy mediatsiinoi diialnosti [Structure and types of mediation activity]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo*, 4(78), 207–211. <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2022.4.31>
- Hren, N. M. (2016). Problemni aspekty pravovoho rehuliuвання statusu mediatora u protseduri prysadyovoi mediatsii: porivnialno-pravovyi analiz [Problematic aspects of legal regulation of mediator status in court-annexed mediation: a comparative legal analysis]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 3, 52–55.
- Helwig, N. (2023). EU strategic autonomy after the Russian invasion of Ukraine: Europe’s capacity to act in times of war. *Journal of Common Market Studies*, 61(S1), 57–67. <https://doi.org/10.1111/jcms.13527>
- Kapitonenko, M. (2025). Ukraine’s geostrategic responses to the challenges of geopolitical “inbetweenness”. *European Security*, 34(4), 646–669.
- Krasilovska, Z. (2015). Umovy zastosuvannya mediatsii dlia vrehuliuвання sporiv iz orhanamy publichnoi vlady [Conditions for the use of mediation in disputes with public authorities]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, 4(51), 200–207.
- Krynynchna, I. (2025). Ukrainskyi vymir rosiiskoi heopolityky v Tsentralnii ta Skhidnii Yevropi [The Ukrainian dimension of Russian geopolitics...]. *Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies*, 63, 323–334. <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.63.36>
- Lipovska, N. A., & Borodin, Ye. Ye. (2020). Instytutsiini zasady zastosuvannya mediatsii v systemi derzhavnoho upravlinnia. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 2, 10–14. <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/71>
- Lopatченко, І. М. (2019). Systema mediatsii yak vazhlyva skladova profilaktyky konfliktiv [Mediation system as a component of conflict prevention]. *Visnyk NUTsZU*, 2, 232–241.
- Lysyi, V. V., & Ivani, O. M. (2024). Teoretyko-metodolohichni pidstavy doslidzhennia mediatsii v publichnomu upravlinni. *Central Ukrainian Bulletin of Law and Public Administration*, 4, 44–50. <https://lawjournal.in.ua/index.php/lawjournal/article/view/363>
- Mackinder, H. J. (1904). The geographical pivot of history. *The Geographical Journal*, 23(4), 421–437.

- Mazaraki, N. A. (2018). Vykonannia uhody za rezultatamy mediatsii [Execution of mediation agreements]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii*, 1, 15–18.
- NATO. (2022). *NATO 2022 Strategic Concept*.
- Piskorska, B. (2026). A paradigm shift: The geopolitical awakening... *East European Politics and Societies*.
- Podkovenko, T., & Fihun, N. (2017). Instytut mediatsii u mekhanizmi vyryshennia sporiv [Mediation institute in dispute resolution]. *Aktualni problemy pravoznavstva*, 3(11), 36–40.
- Prymakov, K. (2025). Model politychnoi mediatsii [Model of political mediation]. *Filosofia ta politolohiia v konteksti suchasnoi kultury*, 17(2), 66–75.
- Sydooruk, T., Pavliuk, V., & Tymeichuk, I. (2022). The European Union's transformative power. *Politics in Central Europe*, 18(1), 129–148.
- Zakon Ukrainy "Pro mediatsiiu" [Law of Ukraine "On Mediation"] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
- Yakovliv, V. V. (2017). Prisyudova ta pozasudova mediatsiia [Judicial and extrajudicial mediation]. *Pravo*, 26, 139–151.
- Yasynovskiy, I. N. (2014). Kharakterystyka modelei mediatsii [Characteristics of mediation models]. *Yurydychnyi visnyk*, 4, 94–98.